

досягнуто бажаного результату. Зворотній зв'язок має яскраве вираження саме під час міжособистісної комунікації [1].

Список використаних джерел:

1. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации: Учебное пособие. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2002 г. – 461 с.

Тонконог Н.І.

викладач,

*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛІ ІСОПД МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сьогодні в українській вищій освіті панують тенденції до глобалізації суспільства, входження до єдиного європейського освітнього простору. Виникають інноваційні ідеї викладання у вищих педагогічних навчальних закладах. Студенти набули свободи вибору, а викладачі керуються насамперед принципом індивідуалізації навчання, що передбачає відмову від традиційної моделі навчання, а саме універсальності навчальних програм, фронтального спілкування, стандартного оцінювання знань та вмінь, примусовості навчання, трансляції інформації від викладача до студента. Навчання іноземних мов у ВНЗ набуває провідного значення. Висококваліфікований викладач іноземної мови повинен не лише володіти на високому рівні іншомовною комунікативною компетенцією, а й освоювати широкий спектр інноваційних методик, технологій освітньо-професійної діяльності, активно впроваджувати їх у практику підготовки вчителів іноземних мов. На наш погляд, у зв'язку зі зростаючою динамікою вимог сучасності до кваліфікації педагогів майбутнім учителям іноземних мов варто вчитися розробляти індивідуальну стратегію освітньо-професійної діяльності (ІСОПД), самостійно проектувати власне становлення як фахівця і професійно-особистісний розвиток.

Зростання ролі лінгводидактики у вищій освіті зумовлене такими явищами як гуманізація та гуманітаризація освіти, глобалізація суспільства, потреба в розширенні міжнародних зв'язків. Теоретичні та методичні аспекти професійної підготовки вчителів іноземних мов є об'єктом дослідження багатьох українських та зарубіжних науковців (В. В. Баркасі, О. В. Биковська, О. Б. Бігич, Л. М. Білас, А. М. Веремчук, Н. Є. Білоножко, О. І. Вишневський, С. Ю. Ніколаєва, Н. Д. Гальскова, І. Я. Глазкова,

О. А. Гончарова, О. О. Заболотська, Л. Я. Зєня, Л. В. Кнодель, О. Я. Коваленко, К. А. Кравченко, Н. В. Кузнецова, А. І. Кузмінський, Н. С. Курникова, Т. К. Полонська, Л. В. Калініна, А. П. Умінська, A. Richard, A. Stephen, S. Benesch, P. Bimmel, H. D. Brown, L. Cameron, B. A. Cavas, D. A. Chiddo, A. D. Cohen, G. Conole, J. S. Daniel, S. Deller, A. Doff, Z. Dornyei, A. Goddard, A. Goodwyn, K. Johnson, M. Kelly, B. Kumaravadivelu, J. Richards, K. Risager, H. G. Widdowson etc.).

Практичне володіння мовою передбачає сформованість у майбутніх вчителів іноземних мов таких компетенцій: мовленнєвої (здатність до адекватної рецепції і продукції мовлення), дискурсивної (здатність до побудови цілісних, зв'язних і логічних висловлювань), прагматичної (володіння стратегією спілкування), соціолінгвістичної (здатність до автентичного застосування мови в різних соціальних контекстах) [3].

До питання формування стратегічної компетентності зверталася низка вчених (І. П. Задорожна [1], М. П. Оліяр, О. Є. Мисечко, М. В. Давер, Т. І. Тимофєєва, М. Г. Федотова, О. М. Ярославова, Н. І. Цвєткова, A. D. Cohen [4], C. Faerch, D. Schwartzer etc.).

Ефективність запропонованої в дослідженні моделі індивідуальної стратегії ОПД було перевірено за допомогою педагогічного експерименту. Вибір застосованих діагностичних методик ґрунтується на теоретичних положеннях першого і другого розділів нашого дослідження. З метою підтвердження гіпотези про те, що формування індивідуальної стратегії ОПД у майбутніх учителів ІМ буде ефективним у разі реалізації зазначених у дослідженні педагогічних умов протягом 2012 – 2016 рр. був проведений експеримент, який охоплював два етапи: констатувальний (2012 – 2014 рр.) і формувальний (2014 – 2016 рр.). У нашому експерименті взяли участь студенти I-V курсів. Розроблений під час дослідно-експериментальної роботи діагностичний комплекс було запропоновано студентам філологічного факультету ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», гуманітарного факультету Мукачівського державного університету та Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. До участі в експерименті було залучено 250 майбутніх учителів іноземних мов. Задля перевірки ефективності розробленої моделі формування індивідуальної стратегії ОПД, було здійснено розподіл респондентів на контрольні (КГ) та експериментальні (ЕГ) групи. КГ охопили 120 осіб, ЕГ – 130 респондентів.

З метою обґрунтування ефективності впровадження моделі індивідуальної стратегії ОПД у майбутніх учителів іноземних мов було застосовано метод критерію узгодженості χ^2 -Пірсона [2] для рівня значущості 0,05 за формулою: $\chi_{\text{емп}}^2 = \sum \frac{(f_{\text{емп}} - f_{\text{теор}})^2}{f_{\text{теор}}}$.

За результатами математичної обробки було отримано $X^2_{емп.} = 1,44$ (при $X^2_{крит.} = 5,991$), тобто $X^2_{емп.} < X^2_{крит.}$. Це вихідна позиція для проведення формувального експерименту.

Нашою метою стало визначення розбіжностей між рівнями сформованості індивідуальної стратегії ОПД у майбутніх учителів іноземних мов контрольної та експериментальної груп за підсумками формувального експерименту. Статистичне опрацювання даних, отриманих у результаті експерименту, свідчить про доцільність використання запропонованих заходів для формування індивідуальної стратегії ОПД у студентів, які вивчають іноземну філологію. Шляхом перевірки доцільності нульової гіпотези було виявлено, що для респондентів ЕГ та КГ X^2 -Пірсона = 6,22. Для рівня значущості 0,05 та ступеня свободи $\nu = 3 - 1 = 2$ $X^2_{крит.} = 5,991$.

Отже, обчислений показник більший, ніж табличний ($6,22 > 5,991$), величина $X^2_{емп.}$ більша від $X^2_{крит.}$. За статистичним критерієм X^2 -Пірсона було доведено, що рівні сформованості індивідуальної стратегії ОПД в експериментальній і контрольній групах мають відмінності. Таким чином, нульову гіпотезу відхилено, а гіпотезу нашого дослідження прийнято. Розбіжності результатів в ЕГ та КГ пояснюються ефективністю запропонованої методики формування індивідуальної стратегії ОПД у майбутніх учителів іноземних мов.

Таблиця

Результати формувального етапу експерименту

Порівняльний аналіз здійснювався в межах існуючих академічних груп.

Рівні сформованості	Групи студентів				$X^2_{емп.}$
	КГ		ЕГ		
	чол.	%	чол.	%	
Низький (відтворювальний)	22	18,33	14	10,77	5,31
Достатній (практично-діяльнісний)	67	55,83	76	58,46	0,12
Високий (креативний)	31	25,83	40	30,77	0,79
Всього	120	100	130	100	6,22

У контрольних групах професійна підготовка проводилася за типовими програмами, а в експериментальних – за методикою, у процесі якої здійснювалось формування індивідуальної стратегії ОПД.

Цьому процесу сприяло застосування спрямованих на тренування вмінь та навичок іншомовного спілкування, самооцінювання та коригування освітньо-професійної діяльності педагогічних умов. До них належить формування у студентів ціннісного ставлення до професії та підвищення мотивації до професійно-особистісного розвитку шляхом реалізації особистісно-орієнтованого підходу до навчання у практиці підготовки вчителів іноземних мов, актуалізація компетентностей, необхідних для успішної майбутньої професійної діяльності, структурування та оптимізація навчального матеріалу за фаховою компетентністю учителів іноземних мов, створення іншомовного середовища на заняттях шляхом застосування інноваційних технологій підготовки майбутніх учителів іноземних мов.

Таким чином, у результаті формувального етапу експерименту з майбутніми вчителями іноземної мови, що належали до експериментальної групи, було проведено обговорення ефективності запропонованих методик, що стали засобами реалізації індивідуальної стратегії ОПД. Завдяки використаним методикам студенти відмітили позитивні зміни у своїй освітньо-професійній підготовці, а саме підвищення рівня мотивації до навчання та професійно-педагогічної спрямованості навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Список використаних джерел:

1. Задорожна І. П. Структура та зміст навчально-стратегічної компетентності майбутніх учителів англійської мови / І. П. Задорожна // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. – 2013. – Вип. 22. – С. 125–133.
2. Климчук В. О. Математичні методи у психології [Текст] : навч. посіб. для студентів психологічних спеціальностей / В. О. Климчук. – Київ : Освіта України. – 2009. – 288 с. – С. 112.
3. Концептуальні шляхи розвитку: педагогічні науки [Текст] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12–13 травня 2017 р.). – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 148 с.
4. Cohen A. D. Studying Learner Strategies: How We Get the Information / A. D. Cohen // Learner Strategies in Language Learning. N. Y.: Prentice Hall, 1987.